

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Проведено аналіз показників ефективності використання інформаційної системи на підприємстві на прикладі приватного акціонерного товариства «Оболонь».

Ключові слова: ефективність, витрати, трудомісткість, навантаження, продуктивність, прибуток.

Abstract

The analysis of indicators of the efficiency of the use of the information system at the enterprise was carried out on the example of the private joint-stock company "Obolon".

Keywords: efficiency, costs; labor intensity, load, productivity, profit..

Вступ

Через швидкий розвиток ринкових відносин підвищується зацікавленість до інформаційних систем, за допомогою яких можна підвищити ефективність управління підприємством. Причини, що штовхають організації впроваджувати інформаційні системи, з одного боку, обумовлюються прагненням підвищити продуктивність повсякденних робіт чи усунути їх повторне проведення, а, з іншого боку, бажанням підвищити ефективність управління діяльністю підприємства за рахунок прийняття оптимальних та раціональних управлінських рішень.

Результати дослідження

На ПрАТ «Оболонь» застосовується інформаційна система ІС "Підприємство" v. 7.7. Призначена для забезпечення інтегрованого ведення обліку, що має в собі систему ведення інформації, автоматичне відображення торговельних і складських операцій, розрахунку заробітної плати в бухгалтерському обліку, фінансовий облік юридичних осіб. Отож, головним завданням цього продукту є автоматизація діяльності торгових підприємств і організацій.

З початку 2000-х років програмні продукти російської компанії «ІС» історично були одними з найбільш популярних підходів та методів автоматизації управління та обліку на пострадянському просторі, особливо в українських компаніях. Хоча продукти цієї компанії-розробника перебували під санкціями з 2017 року, в останні роки, до лютого у 2022 році в українських компаніях був постійний попит на спеціалістів «ІС».

24 жовтня 2023 року до Верховної Ради України подано проект Закону України № 10186 «Про заборону продажу на території України програмного забезпечення (електронних засобів) для податкового та бухгалтерського обліку, при створенні якого використано програмний код, написаний мовою країни-агресора».

Законопроект №10186 говорить про заборону продажу на території України програмного забезпечення програмних продуктів, створеного з програмним кодом, написаним мовою країни-агресора [1].

Розглянемо функціональне призначення і конфігурацію "ІС: Підприємство v. 7.7":

Інформація, яку вводять користувачі, надалі зберігається в базах даних (БД). Структура БД називається конфігурацією БД. Платформа "ІС:Підприємство v. 7.7" дає можливість працювати з безліччю БД однієї або різноманітних конфігурацій. Введення і обробка інформації БД здійснюється за рахунок оболонки системи.

Оболонка може включати чотири компоненти:

1) Компонента "бухгалтерський облік" може бути використана для ведення будь-яких розділів бухгалтерського обліку. Різноманітні і гнучкі можливості даної системи дозволяють використовувати її і як простий і наочний інструмент бухгалтера, і як засіб повної автоматизації обліку від введення первинних документів до формування бухгалтерської і податкової звітності. Облік в компоненті заснований на принципі подвійного запису.

2) Компонента "оперативний облік" є універсальною системою для обліку наявності і руху засобів. Вона може бути налаштована на різні схеми обліку і планування складських запасів, взаєморозрахунків, засобів на розрахункових рахунках і в касі, розрахунків з підзвітними особами, кредиторами і т.д. Компонента дозволяє вести більш деталізований аналітичний облік, проте не орієнтована на балансову схему (Актив-Пасив).

3) Компонента "розрахунок" орієнтована на проведення періодичних розрахунків і призначена для вирішення широкого круга різноманітних завдань, таких як облік переміщень співробітників підприємства і розрахунок їх заробітної плати і різного роду компенсацій. Крім того, на базі цієї компоненти можуть бути вирішені завдання, не пов'язані з розрахунком заробітної плати, наприклад, розрахунок вартості і амортизації основних засобів, реєстрація клієнтів і розрахунок вартості виконуваних для них замовлень і т.д.

4) Компонента "управління розподіленими інформаційними базами" дозволяє синхронізувати дані між базами, що знаходяться на різних комп'ютерах або локальних мережах. Розподілена інформаційна база складається з однієї центральної і необмеженого числа периферійних інформаційних баз. У кожній з інформаційних баз незалежно здійснюється введення нових даних і модифікація тих, що існують. Конфігурація системи може модифікуватися виключно в центральній інформаційній базі. Для синхронізації даних між центральною і периферійними інформаційними базами повинно періодично проводитися перенесення змінених даних. Транспортування файлів перенесення може здійснюватися будь-якими доступними способами (на дискеті, за допомогою електронної пошти).

Наявність однієї або іншої компоненти дозволяє використовувати певні об'єкти бази даних для ведення обліку. Компоненти орієнтовані на рішення деякого спектру завдань і можуть використовуватися як окремо, так і в поєднанні один з одним.

Фірма "1С" доопрацьовує і розвиває прикладні рішення з метою відображення змін законодавства і розширення функціональності. З боку фірми "1С" та її партнерів надається багаторівнева система технічної підтримки.

Під час експлуатації будь-якого програмного засобу можуть виникати різного роду збої та неполадки, пов'язані з його недоліками. З часом цінність програмного продукту втрачається і це негативно позначається на діяльності підприємства в цілому [2].

Виділимо всі недоліки 1С «Підприємство» v 7.7 у таблиці 1.

Таблиця 1 – Недоліки 1С «Підприємство» v 7.7.

Недоліки
Є помилки в платформі;
Відсутність розмежування доступу;
Повільна функціональна дія;
Працює тільки із застарілими СУБД MS SQL 2000;
Відсутність безпечного захисту;
Застарілий дизайн;
1С припиняють підтримку звітності даного програмного продукту.

В заключення можна сказати, що проаналізувавши недоліки "1С: Підприємство v 7.7" і підприємство ПрАТ «Оболонь», яке є в не найкращому становищі через кредитну залежність, можна стверджувати про необхідність впровадження іншої більш ефективнішої інформаційної системи на підприємстві.

На сьогодні дуже актуальним питанням для українського бізнесу залишається перехід на нове програмне забезпечення, адже платформа 1С та BAS - вихідний код та розробка знаходиться в Росії.

Після того, як у 2017 році було накладено санкції на програмні продукти «1С», товариство перейшло на систему «BAS», яку підтримує та просуває на ринок українська «Спілка автоматизаторів бізнесу». Однак, знову ж таки платформа «BAS» має в своїй основі архітектуру «1С», хоча розробниками прикладних рішень лінійки «BAS», зокрема «BAS ERP» є українськими.

З 01.01.2021 програма «1С:Підприємство Бухгалтерія» була знята з продажу і тому ПрАТ «Оболонь» повинна розглядати важливий крок щодо переходу на нову інформаційну систему. Як зазначають експерти, найбільшою проблемою, яку в цій ситуації потрібно вирішити, є навчання та підвищення кваліфікації бухгалтерів, начальників економічних відділів та менеджерів.

В Положенні про облікову політику товариства зазначається, що необхідно постійно уточняти підходи щодо облікової політики. В поточному році облік ведеться за автоматизованою моделлю використання мережі персональних комп'ютерів із застосуванням програмного забезпечення для ведення обліку BAS.

Проведено аналіз ефективності використання інформаційної системи ПрАТ «Оболонь» за методикою, розробленою Скопенем Н.М. та Говорухою І.А. [3].

Для вихідних даних було взято, що загальна трудомісткість типового складу облікових робіт вирахована, виходячи з 40-годинного робочого тижня, 8-годинного робочого дня та 1994 робочих дня у 2021 році. Кількість спеціалістів, які зайняті у виконанні облікових робіт, складала 62 особи.

Відповідно, при комп'ютеризованій обробці даних у 2022 році відбулось скорочення трудомісткості на 31628 людино-годин. При вивільненні 5 чол. відносний приріст продуктивності праці склав 3,56%. На кожного працівника підприємства продуктивність праці зросла на 94,6 тис.грн. після прискорення прийняття рішень в результаті впровадження комп'ютерних систем бухгалтерського обліку (КСБО).

Абсолютний приріст доходу товариства після збільшення використання автоматизованих інформаційних систем обліку (АІСО) склав 2837 тис.грн., а приріст чистого прибутку склав 365,6 тис.грн.

Висновки

Проведений аналіз ефективності використання інформаційної системи показав, що при комп'ютеризованій обробці даних у 2022 році відбулось скорочення трудомісткості на 31628 людино-годин, зростання продуктивності праці на 3,56%. Абсолютний приріст доходу товариства після збільшення використання автоматизованих інформаційних систем обліку склав 2837 тис.грн., а приріст чистого прибутку склав 365,6 тис.грн.

При вартості придбання ліцензії та переходу на інформаційну систему BAS у сумі 60 тис.грн. термін окупності цих витрат склав 0,2 року. Це досить короткий період, і при надходженнях від реалізації продукції у 2022 році товариство швидко покрило витрати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Продаж 1С в Україні буде заборонено остаточно. URL: <https://chamber.ua/ua/news/prodazh-1s-v-ukraini-bude-zaboroneno-ostatochno/>
2. Аналоги 1С та BAS в Україні: на яке ПЗ переходити підприємствам? URL: <https://tqm.com.ua/ua/likbez/ua-articles/bezkoshtovni-analohy-1s>
3. Ефективність використання комп'ютерних систем бухгалтерського обліку на підприємствах // Економічний часопис – XXI. Економіка та управління підприємствами. Випуск 5-6. 2011. С. 41-45.

Романчук Віктор Романович - студент групи П-20бз, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця.

Науковий керівник: **Безсмертна Оксана Владиславівна** - канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри підприємництва, логістики та менеджменту, Вінницький національний технічний університет, e-mail: bezsmertnaoksana@gmail.com

Victor O. Romanchuk - student of P-20bz group, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

Supervisor: **Bezsmertna Oksana V.** - Cand. Sc. (Econ.), Assistant Professor, Assistant Professor of the Department of Entrepreneurship, Logistics and Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: bezsmertnaoksana@gmail.com